

LITERATOUR

Maartje Wortel

- INTERVIEW -

Je hebt korte verhalen, verhalenbundels en romans geschreven. Vorig jaar schreef je je theaterdebuut. Hoe ontdek je welke vertelvorm past bij een verhaal?

Dat gaat intuïtief en vormt zich tijdens het schrijven.

Wat voor soort scènes vind je het leukst om te schrijven?

Als de scène met mij aan de haal gaat en het dus niet van tevoren bedacht is maar zijn eigen, hopelijk absurde, vorm aanneemt.

Heeft het schrijven van verhalen invloed op hoe je over de wereld nadenkt?

Ja. Omdat ik altijd aan het kijken en bevragen ben waarom mensen doen wat ze doen en zeggen wat ze zeggen en vooral ook hoe wat mensen beweren over wie ze zijn bijna nooit is wie ze zijn.

Wanneer schreef jij je eerste verhaal en waar ging het over?

Vanaf het moment dat ik kon schrijven maakte ik hele boekwerken en liedjes voor mijn toenmalige kat Saartje.

Moet je op zoek naar inspiratie of overkomt het je?

Ik denk dat een schrijver wel moet leven om te kunnen schrijven. Ik geloof niet in het bedachte, maar ben meer van het doorleefde.

Denk je tijdens het schrijven vaak aan de lezer?

Nee. Dat komt pas als alles min of meer staat. En zelfs dan niet, want de lezer is vaak abstract. Ik kreeg eens de tip om tijdens het schrijven één iemand in acht te houden voor wie je werk is. Dat kan helpen om wat oprechter en dichterbij te voelen.

Hoe was jij op school als leerling? Was je zelf vroeger een lezer?

Ik was een rommelige leerling die slecht was in Nederlands (spelling en grammatica) maar goed was in lezen (begrip). Dus mijn docent gaf mij boeken waarover ik mocht vertellen in de klas en zo haalde ik mijn cijfers op.

Wie of wat wakkerde jouw leeshonger aan?

Mijn vader las me als kind elke dag voor uit het boek *Monkie*. Toen ik eenmaal zelf kon lezen kon ik niet wachten aan dat boek te beginnen, maar het bleek een prentenboek, zonder tekst. Ik voelde me zo bekocht dat ik daarna als een gek begon te lezen om zelf "controle" te hebben over het verhaal.

Waar en wanneer schrijf je het liefst?

Ik schrijf het liefst 's ochtends en het liefst thuis.

Je hebt zin om te lezen. Hoe vind je een boek dat bij je past?

LITERATOUR

Ik heb veel boeken, er is altijd iets dat ik nog wil lezen. En soms roept een boek je, alsof het een entiteit is.

Wat vind jij het leukst aan een schoolbezoek en het ontmoeten van lezers?

Jonge mensen durven veel meer te vragen, bevragen en in twijfel te trekken dan volwassenen. Die oprechtheid vind ik doodeng en heel leuk.

Wat is voor jou een belangrijk thema waar je graag met lezers over in gesprek gaat?

Of mensen voor ze over elkaar oordelen de inhoud en betekenis van bepaalde woorden kennen. Wat is bijvoorbeeld raar? Waarom vind je iemand raar? En wat is daar erg aan? Hoe kan je kortom een aardig iemand blijven en toch jezelf zijn.

Met wie van jouw personages had jij graag in de klas gezeten?

Met Elise uit Dennie is een star.

Welk advies zou je jongeren willen geven die later zelf graag willen schrijven?

Gewoon beginnen. Niet bang zijn. Gaan.

Wat is de fijnste plek om een boek te lezen?

In bed.

LITERATOUR

Maartje Wortel

– LEESFRAGMENT –

Het leesfragment van Maartje Wortel komt uit *3PAK* en wordt aangeboden door CPNB.

Lees het verhaal digitaal gratis verder! Alle drie de verhalen van *3PAK* zijn vanaf 1 september gratis te lezen in de Goed Verhaal-app van CPNB.

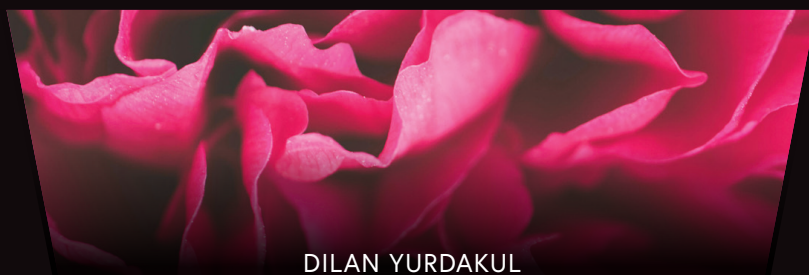

1 BOEK 3 VERHALEN

BUDDY TEGENBOSCH

UITHALER

DILAN YURDAKUL

JE BENT EEN MEISJE

MAARTJE WORTEL

KIESPIJN

Pak
gratis
mee!

GOED
VERHAAL
2025

KIESPIJN

MAARTJE WORTEL

I

Omdat mijn vader me geleerd heeft me eerst netjes voor te stellen, steek ik mijn hand uit naar de tandarts. De tandarts is een vrouw met donker haar waaruit geverfde blonde lokken steken, ze loopt op witte klompen, zoals de zusters in het ziekenhuis ook doen. Ik vraag me af hoe al die mensen hun kleding zo wit houden. Ik koop weleens witte truien of shirts, maar daar kan ik niet erg lang mee doen. De shirts worden bij de oksels geel en de boorden worden zwart. Met het kopen van witte gympen ben ik gestopt. Mijn moeder zegt dat het geen porem is. En ook al kan het me weinig schelen wat mijn moeder zegt: ik weet dat ze gelijk heeft. Waarom zou je witte gympen kopen als ze na een week niet meer wit zijn? Lijkt me een relevante vraag. Maar goed. De tandarts wil me geen hand geven. Ze legt netjes uit waarom niet. Het is over het algemeen niet hygiënisch, van de ene hand smeer ik zo alles uit in de andere hand en voor je het weet smeer je levens door elkaar, zegt ze. Ze zegt dat ze me geen hand kan geven omdat dat niet netjes is naar de patiënten die ze ziet, omdat ze de hele dag monden bekijkt, kiezen bevoelt. Ik denk: wat deprimerend. Ik zeg niet dat ik weleens gelezen heb dat tandartsen hun eigen beroep ook deprimerend vinden. Geld weegt voor hen kennelijk zwaarder dan de depressie. Ik knik begripvol naar haar, soms is dat alles wat je kunt doen in het leven, en ik zeg: begrijpelijk mevrouw. Ik stel me alsnog aan haar voor, al voert ze al jaren de controle uit over mijn gebit en staat mijn volledige naam in haar agenda. Adres ook. Alles. Ik heet Dries, zeg ik. De tandarts knikt, terwijl ze op een kruk gaat zitten draait ze een scherm met daarop in röntgen mijn mond vol tanden erop naar me toe, zojuist gemaakt door haar assistent die niet ophield met praten, me zelfs vertelde over haar kat die onlangs een paar tandjes had moeten laten trekken. De tandarts daarentegen heeft niet eens tijd voor een voorstelrondje. Ze komt direct ter zake. Zie je die scheur, Dries? Ze wijst met de achterkant van haar potlood naar het scherm. Ik zie niets. Omdat ik niet tegen de tandarts wil liegen zeg ik ook niets. Ze zegt: Je hebt je kies doormidden gebeten, dat is niet erg makkelijk om te doen. Even ben ik trots dat mij iets gelukt is wat niet erg makkelijk is om te doen. Tot de tandarts zegt: We kunnen die kies niet meer redden. Ik moet hem eruit trekken. En dan vraagt ze: Hoe is het zover gekomen?

Heel af en toe stelt iemand je een vraag die je niet kunt beantwoorden en toch weet je dat het een goede vraag is.

Hoe is het zover gekomen? Vreemd genoeg denk ik op dit moment aan mijn leraar Nederlands. Waar verwijst 'hoe' naar? Wat betekent 'zover'? Is zover te ver?

Ik heb geen idee, zeg ik.

Geen enkel idee? vraagt de tandarts. Die nu schijnbaar ineens wel zit te wachten op een goed gesprek. Het is namelijk niet de bedoeling dat jij al je kiezen kapotbijt. Hoe oud ben je? Ze werpt weer een snelle blik op haar computer, rekent mijn leeftijd nu vast uit in haar hoofd. Ze zegt dat ik als het goed is mijn kiezen nog decennialang nodig heb om te kauwen. Ze zegt dat kauwen onderschat wordt, mensen slikken en snaaien alles weg, zegt ze, om daaraan toe te voegen dat het volgens haar iets zegt over de huidige staat van de maatschappij. Ik mag mijn tandarts wel, ze is niet te beroerd om metaforen te gebruiken. Maar, vervolgt ze, wat vergeten wordt is dat kauwen helpt bij heel veel dingen, zoals denken. Als je kauwt zet je je hersenen in beweging, zegt ze. En je spijsvertering. Een gezond lichaam is een gezonde geest. En ik zou bijna durven stellen: een gezonde samenleving.

Wauw, mevrouw, zeg ik. Dat is nogal wat.

Ik weet best dat ze gelijk heeft, een gezonde samenleving klinkt rustgevend, maar het lijkt me eerlijk gezegd helemaal niet zo'n groot probleem als mijn hersenen eens wat minder in beweging kwamen.

Misschien is dat nu juist wel de reden van de kapotte kies, zeg ik. Ik wijs naar mijn hoofd. Dat ik te veel nadenk, zeg ik.

Oh, begrijp ik nu goed dat het denken je hier heeft gebracht? lacht de tandarts.

Opnieuw knik ik. Dat denk ik wel, mevrouw, zeg ik.

Hebben we hier soms te maken met een kleine filosoof, vraagt de tandarts.

Zij is de eerste volwassene die me geen piekeraar noemt. Mijn vader wel. Hij zegt: Jij denkt veel te veel na. En wie nadenkt komt tot niets. Hij zegt dat iedere actie vanuit een handeling moet komen. Waarbij hij zijn handen in de lucht steekt. Jij maakt geen keuzes, zegt hij. En wie geen keuzes maakt draagt geen verantwoordelijkheid. En wie geen verantwoordelijkheid draagt is uiteindelijk weinig betekenisvol.

En wat als je de verkeerde keuzes maakt? vraag ik aan mijn vader.
Dan heb je wat geleerd, zegt hij. Je hebt geleerd en geleefd.